

LITERATURA

Cankarjeva nagrada za vse žanre

Znani so nominiranci za Cankarjevo nagrado, novoustanovljeno literarno priznanje za najboljše delo s področja pripovedništva, lirike, dramatike ali esejistike. Zanj se bodo borili Vinko Möderndorfer, Sebastijan Pregelj, Simona Semenič in Brane Senegačnik.

✂ Maja Sučur

Pravzaprav je nenavadno, da ob vseh nagradah še nismo imeli takšne, ki bi se imenovala po našem največjem pisatelju. Univerza v Ljubljani, Znanstveno-noraziskovalni center SAZU, Slovenska akademija znanosti in umetnosti ter Slovenski center Pen izpolnjujejo obljubo o zapolnitvi te vrzeli, ki so jo dali pred dobrim letom. Letos bo prvič podeljena Cankarjeva nagrada, ki jo bo prejel avtor najboljše izvirne knjige minulega leta s štirih področij, ki jih je Ivan Cankar vrhunsko obvladal – pripovedništvo, lirika, dramatika ali esejistika.

Vrnitev na Vrhniko

»Najbrž ste vsi opazili, koliko novih generacij danes prostovoljno bere Cankarjeva dela, odkar gremo zadnjih deset let skozi novo krizo družbenih vrednot,« je takrat spomnil direktor ZRC SAZU Oto Luthar.

Ob ustanovitvi nagrade je imel SC Pen, ki si je zadal uresničitev nagrade, načrt, da bi jo prvič podelili 10. maja, ko bi Ivan Cankar »praznoval« 144. rojstni dan. Zdaj bo podelitev nagrade predvidoma junija, in sicer v Cankarje-

Pravzaprav je nenavadno, da ob vseh nagradah še nismo imeli takšne, ki bi se imenovala po našem največjem pisatelju.

vem domu na Vrhniki. Občina Vrhnika, kjer je bil Cankar rojen, bo namreč prispevala tudi finančni del nagrade, ki bo znašal 5000 evrov.

Zvrstna uravnoteženost

Kdo od slovenskih mojstrov besede se je torej v lanskem letu izkazal z izjemnim dosežkom? O tem letos odloča žirija, ki jo sestavljajo literarna kritika Ana Geršak in Matej Bogataj, dr. Darja Pavlič z ljubljanske slovenistike, akademik in pesnik Niko Grafenauer ter profesor Ivan Verč, pred upokojitvijo

Vinko Möderndorfer
Ljudomrznik na tržnici

Delo *Ljudomrznik na tržnici* združuje raznoliko zbirko esejev, dnevnikov in krajših mnenjskih zapisov. Kot celota se neposredno navezuje na Cankarjevo tradicijo angažiranih, družbenokritičnih besedil, ki na slogovni ravni lahko prehajajo iz publicističnega v literarni žanr. Avtor spregovori o položaju sodobnega umetnika v času, ko izginja tudi poglobljena kritična refleksija družbe. »Prek lastnih izkušenj avtor predstavi nezavidljivi položaj samozaposlenih, od katerih preide v širši razmislek o mestu kulture v tranzicijskem času in njeni prihodnosti. Pri tem se ne postavlja v položaj vsevedne instance, temveč svoja mnenja pogosto rahlija s domiselno (samo)ironijo in dialoško odprtostjo,« piše v utemeljitvi.

Simona Semenič
to jabolko, zlato

V igri *to jabolko, zlato* se Simona Semenič, katere dramska pisava je prelomila s tradicijo, ukvarja z žensko željo, z njenim ozaveščanjem in potlačitvami. Njene junakinje, študentka, živahna srednjeletnica in zaljubljena vdova, sanjajo iste sanje. »Igra je spisana v neposrednem, poltemnem, gladko govorljivem in nekoliko stiliziranem jeziku. Pogosta so zrcaljenja, ki kažejo temeljno zagato z užitek, opozarjajo na njegovo začasnost in nujnost meje, kar hkrati omogoča kar največji razpon glede morebitnih uprizoritvenih praks. Simona Semenič slovensko dramatiko razširja na prejšnje neizpisane področja in brez zadržkov spregovori o ženskem užtku, kar izpiše drzno, avtorsko prepoznavno in suvereno,« meni žirija.

Sebastijan Pregelj
V Elvisovi sobi

V Pregeljevem romanu *V Elvisovi sobi* spremljamo odrasčanje generacije, rojene v zgodnjih 70. letih. Pripovedovalec se dotika družbenega dogajanja od Titove bolezni do osamosvojitve Slovenije in vojne v Bosni. Medtem ko je za slovenske generacijske romane značilno, da se mladi ljudje v njih spopadajo z okoljem in časom, je junak Jan drugačen, poudarja žirija. »Omejena perspektiva glavnega lika narekuje preprosto izražanje (pogoste so enostavne, slogovno nezaznamovane povedi) in skopo karakterizacijo likov, povezana pa je tudi s sporočilom romana – posameznik ima zelo omejen vpliv na okolščine, v katerih živi. Tematska in slogovna raven romana, ki odlično prikaže pisateljevo generacijo, sta prepričljivo usklajeni.«

Brane Senegačnik
Pogovori z nikomer

»V središču Senegačnikove poetike je pesniška beseda, ki je vedno nekaj manj ali več od resničnosti predmeta, ki ga osmišlja. Sprašuje se o možnosti preseganja samoumevne danosti jezika,« piše v utemeljitvi. Senegačnik kot klasični filolog dobro pozna grško tradicijo in išče bistvo umetnosti v skladnosti med lepim in dobrim, ki utirata pot k zaželeni resnici, pri čemer ubesedi bisto komaj oplazi, zato se v vrtincih sodobnega hrupa pesnik nagiba k zgovorni tišini. Njegove pesmi v *Pogovorih z nikomer* so refleksivne, ukvarjajo se z najglobljimi bivanjskimi vprašanji, skozi čutno nazorne podobe, ki jih lirski subjekt največkrat zajema iz narave ali umetnosti, pa je Senegačnik razvil prepoznavno osebno govorico.

predavatelj na tržaški univerzi, sicer dopisni član SAZU. Žiranti so med dvanajstimi predlogi, ki so prispeli na javni poziv, upoštevali zvrstno uravnoteženost izbora del, a so imeli med prebiranjem še nekaj kriterijev. Zanimal jih je odnos literarnega dela do žanrskih konvencij, do njihovega spoštovanja ali preseganja, zasledovali so estetsko privlačnost besedil in njihovo večpomenskost oziroma odprtost za različne interpretacije, pa tudi vpisanost v širši kontekst slovenske književnosti, je sporočil predsednik žirije Verč.

Na njihovem situ so ostala štiri dela – zbirka esejev *Ljudomrznik na tržnici* Vinka Möderndorferja, roman *V Elvisovi sobi* Sebastijana Pregelja, drama *to jabolko, zlato* Simone Semenič in pesniška zbirka *Pogovori z nikomer* Brane Senegačnika. ✂

Zavezo o ustanovitvi Cankarjeve nagrade so pred letom in pol sklenili (na fotografiji z leve) tedanji prorektor UJ Boštjan Bots Kenda, direktor ZRC SAZU Oto Luthar, predsednica SC Pen Ifigenija Simonovič in podpredsednik SAZU Peter Štih. ✂ Bojan Velikonja

SVETOVNI DAN KNJIGE

Tišina, v kateri si rečete: Knjiga je konavirus

Ob svetovnem dnevu knjige, ki ga praznujemo danes, so se mnogi še posebno radi odpravili na knjižne sejme, v knjigarne in knjižnice. Ker te ostajajo zaprte, so bralci vabljani na spletno knjižne sejme.

✂ Maja Sučur

»Ali ste kdaj iz kakšnega romana iztrgali kakšno stran, prečrtili kakšen stavek? Če ste to storili, ste imeli prav. Ni se treba strinjati z vsem, kar piše v knjigi. S tem groznim de-
jem ste samo dokazali, da imate odnos do sveta, ki mu pripadate. In tudi odnos do sveta nekoga drugega – avtorja. Še enkrat pogledajte knjigo, ki ste jo malo popravili, pogledajte okoli sebe in prisluhnite. Tišina je dobrodošla, da si rečete *knjiga je konavirus*,« je v poslanici ob svetovnem dnevu knjige in avtorskih pravic med drugim zapisal predsednik Društva slovenskih pisateljev Dušan Merc.

Vsak s svojega kavča

V aprilskih dneh so se bralci običajno odpravljali na druženje z avtorji, založniki, kritiki in prevajalci na knjižni sejmi ob Slovenskih dnevih knjige, a ta dogodek društva pisateljev bo le-

tos – po sili razmer v virtualni obleki – zaživel šele v maju. Do takrat se lahko v copatih in pižami udeležijo *Sejma s kavča*, javna agencija za knjigo (JAK) in ljubljanska pisarna Unescovega mesta literature namreč vabita na spletni knjižni sejem, dostopen na www.mestoliterature.si. Od danes do nedelje se založbe tam predsta-

vljajo z virtualno stojnico, skratka z video pozdravom, katalogom knjižnih izdaj s sejmskimi popusti ter povezavo do spletne knjigarnice.

Ponudbo bodo začeli tudi spletni literarni pogovori – danes bo Andrej Brvar predstavil svojo novo pesniško zbirko *Fusnote*, Tadej Golob vabi v družbo detektiva Tarasa Birse v *Dolino*

rož, filozofa Peter Klepec in Alenka Zupančič se bosta pogovarjala o »gospodstvu danes«, Društvo slovenskih literarnih kritikov pa pripravljajo debato z nominiranci za nagrado kritično sito ...

»Vsi, ki delamo s knjigami, se zavedamo, da knjige do bralcev ne prihajajo po tonah v zabojnikih, ampak ena po eno, zato je v teh dneh pomembna vztrajnost skozi majhne korake. V dneh, ko se sprašujemo, kakšna bo podoba sveta potem, odpirajmo knjige,« spomni Valentina Smej Novak iz založbe Vida. Tudi mariborski Slovenski dnevi knjig so se že preselili na splet. Obiskati jih je mogoče na spletni strani Mladinskega kulturnega centra Maribor. ✂

Noč knjige

Ko pade tema, se bo zbudila tudi tradicionalna iniciativa *Noč knjige*. V založbi Sanje, kjer jo že vrsto let organizirajo, vabijo k deljenju las-

tnih literarnih del ali bralnih refleksij na spletnih omrežjih, kjer objavam dodajate označevalec *nocknjige2020*.